מחוון למורה

מחוון: ברכת אפרים ומנשה: "שכל את ידיו"

1. יצחק: "וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו"; יעקב, הצעיר, מבורך ראשון; יצחק לא יודע מי לפניו; עשו מאבד את הברכה. יעקב: "כָּבֵד מִזֹּקֶן"; אפרים, הצעיר, ראשון; יעקב יודע ("יָדַעְתִּי"); שניהם מבורכים.
2. רש"י: "בְּחֶשְׁבּוֹן שְׂאָר בָּנַי הֵם, לִטֹּל חֵלֶק בָּאָרֶץ אִישׁ כְּנָגְדּוֹ": כל אחד מהם ייחשב שבט ויקבל נחלה.
3. רש"י: "בְּהַשְׂכֵּל וְחָכְמָה", בכוונה, כי ידע שמנשה הבכור. ספורנו: הבין במישוש הידיים בלי לראות. שניהם: יעקב פעל בידיעה ולא בטעות.
4. א: יוסף אהב יותר את מנשה כי הוא הבכור. ב (המועדף, "וְהַנָּכוֹן בְּעֵינַי"): יוסף חשב שאביו טועה, ושברכה בלי דעת לא תחול.
5. "יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי – גַּם־הוּא יִהְיֶה־לְּעָם... וְאוּלָם, אָחִיו הַקָּטֹן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ". החזרה מדגישה: זו לא טעות, זו בחירה מודעת.
6. תשובה טובה: יד: הצלבה מכוונת (רש"י "מִדַּעַת"); יט: יעקב יודע ומסביר, בניגוד ליצחק שהוטעה; כ: שניהם מבורכים יחד, "כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה", בלי שנאה בין האחים (בניגוד לעשו ויעקב). ניקוד מוצע: שלוש ראיות × 4, השוואה 4, פרשן 4.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יוסף ואחיו (בראשית לח-נ) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.